

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2015. Bu gayri resmi çeviri, Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü İnsan Hakları Daire Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme'yi bağlamamaktadır.

© Republic of Turkey, 2015. Unofficial translation made by the Human Rights Department of the Ministry of Justice Directorate General for International Law and Foreign Relations This translation does not bind the Court.

© République de Turquie, 2015. Cette traduction non officielle a été faite par la Direction des Droits de l'Homme de l'Unité des Relations extérieures et juridiques du Ministère de la Justice. Elle ne lie pas la Cour.

Tematik Bilgi Notu – Cinsiyet kimliği sorunları

Mayıs 2015

İşbu Tematik Bilgi Notu, Mahkeme açısından bağlayıcı değildir ve tüm ayrıntıları içermemektedir.

Cinsiyet Kimliği Sorunları

Ayrıca bk. [“Cinsel yönelim sorunları”](#) hakkındaki tematik bilgi notu

Rees davasından *Christine Goodwin* davasına kadar

Rees / Birleşik Krallık

17 Ekim 1986

Bu davada, kadından erkeğe transseksüel olan başvuran, Birleşik Krallık hukukunun kendisine mevcut durumuna ilişkin bir hukuki statü sunmamasından dolayı şikâyette bulunmuştur.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, [Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8. maddesinin](#) (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edilmediğine** karar vermiştir. Başvuranın talep ettiği değişiklikler, nüfus kayıt sisteminin temelden tadil edilmesini gerektirmektedir ve bu durum önemli idari sonuçlar doğurarak, toplumun geri kalanına yeni görevler yükleyecektir. Mahkeme ayrıca, Birleşik Krallık'ın, başvuranın tıbbi tedavi giderlerini karşılamış olduğuna dikkat çekmiştir.

Ancak Mahkeme, “transseksüellerin sorunlarının ciddiyetinin ve kendilerinde yol açtığı sıkıntının” bilincinde olduğunu kaydederek “özellikle bilimsel ve toplumsal gelişmeler ışığında gerekli uygun tedbirlerin incelenmeye devam edilmesini” tavsiye etmiştir (kararın 47. paragrafı).

Mahkeme ayrıca, Sözleşme'nin **12. maddesinin** (evlenme ve aile kurma hakkı) **ihlal edilmediğine** hükmetmiştir. Geleneksel evlilik kavramının, karşı biyolojik cinslerin bir araya gelmesine dayalı olduğunu tespit etmiştir. Devletler evlenme hakkını düzenleme yetkisine sahiptirler.

Cossey / Birleşik Krallık

27 Eylül 1990

Mahkeme, yukarıdaki *Rees / Birleşik Krallık* davasındaki ile benzer sonuçlara vararak; önceki kararlarından farklı hareket etmesine yol açabilecek yeni olgular veya özel durumlar tespit etmediğini kaydetmiştir.

Mahkeme, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edilmediğine** karar vermiştir. “Cinsiyet değiştirme operasyonu sonrasında diğer cinsiyetin bütün biyolojik özelliklerinin edinilmesinin söz konusu olmadığını” yinelemiştir (kararın 40. paragrafı). Ayrıca nüfus kaydına not eklenmesinin uygun bir çözüm olmayacağını kaydetmiştir.

Mahkeme ayrıca, Sözleşme'nin **12. maddesinin** (evlenme ve aile kurma hakkı) **ihlal edilmediğine** hükmetmiştir. Geleneksel evlilik kavramına bağlılık, “evlilik amacıyla kişinin cinsiyetini belirlemeye yönelik olarak biyolojik ölçütlerin benimsenmesine devam edilmesi için yeterli gerekçe” teşkil etmektedir ve Devletler, evlenme hakkının kullanımını, ulusal mevzuatla düzenleme yetkisine sahiptir.

B. / Fransa (başvuru no. 13343/87)

25 Mart 1992

Bu davada, **Mahkeme ilk kez transseksüellerin tanınması ile ilgili bir davada** Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edildiğine hükmetmiştir.**

Erkekten kadına transseksüel başvuran, Fransız makamlarının, nüfus kaydını talep ettiği şekilde değiştirmediklerinden şikayetçi olmuştur.

Mahkeme, başta Birleşik Krallık ve Fransız medeni hal sistemlerindeki farklılıklar olmak üzere, *B.* davasını *Rees / Birleşik Krallık* ve *Cossey / Birleşik Krallık* (bk. yukarıdaki sayfa 1) davalarından ayıran etkenleri göz önünde bulundurarak, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edildiğine hükmetmiştir.** Birleşik Krallık'ta

doğum belgelerinin tadil edilmesinin önünde büyük engeller mevcutken; Fransa’da bu belgelerin, ilgili kişilerin hayatı boyunca güncellenmesi hedeflenmektedir. Mahkeme Fransa’da pek çok resmi belgede “transseksüel bireyin yasal cinsiyeti ile görünürdeki cinsiyeti” arasında farklılık görüldüğünü (kararın 59. maddesi), aynı duruma sosyal güvenlik belgelerinde ve bordrolarda da rastlandığını kaydetmiştir. Mahkeme bu nedenle, başvuranın nüfus kaydının değiştirilmemesinin “gündelik yaşamında kendisini özel hayata saygı hakkına uygun olmayan bir duruma düşürdüğüne” karar vermiştir.

X, Y ve Z / Birleşik Krallık (no. 21830/93)

22 Nisan 1997

Kadından erkeğe transseksüel olan birinci başvuran X, bir kadın olan ikinci başvuran Y ile düzenli ve sürekli bir birliktelik sürdürmektedir. Üçüncü başvuran Z ise, ikinci başvuranın, yapay dölleme yoluyla dünyaya gelen çocuğudur. Başvuranlar X ve Z arasındaki ilişkinin yasal olarak tanınmamasının, Sözleşme’nin 8. maddesinin ihlal edilmesine yol açtığını ileri sürmüşlerdir.

Mahkeme, Sözleşme’nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edilmediği** sonucuna varmakla beraber; **transseksüel birey ile partnerinin çocuğu arasında bir aile hayatının mevcut olduğunu** kabul etmiştir: “X, doğumundan bu yana her bakımdan Z’nin “babası” gibi hareket etmiştir. Bu koşullar altında Mahkeme, üç başvurunu birbirine bağlayan fiili aile bağının olduğu kanaatindedir (kararın 37. maddesi).”

Sheffield ve Horsham / Birleşik Krallık

30 Temmuz 1998

Mahkeme bu davada, *Rees* ve *Cossey* kararlarından (bk. yukarıdaki 1. sayfa) farklı bir yaklaşım sergilemesi için herhangi bir neden bulunduğu konusunda ikna olmamıştır: “transseksüellik; Yüksek Sözleşmeci Taraflar arasında kabul edilen genel bir yaklaşımın mevcut olmadığı, karmaşık, bilimsel, hukuki, ahlaki ve sosyal hususların ortaya çıkmasına yol açmaya devam etmektedir” (kararın 58. paragrafı).

Mahkeme, Sözleşme’nin **8. maddesinin** (özel ve aile hayatına saygı hakkı), **12. maddesinin** (evlenme ve aile kurma hakkı) ve **14. maddesinin** (ayrımcılık yasağı) **ihlal edilmediğine** karar vermiştir. Ancak “bu olgunun toplumsal kabul görmesi ve ameliyat olan transseksüellerin karşılaştığı sorunların tanınması” bağlamında “Yüksek Sözleşmeci Tarafların bu hususu sürekli incelemeleri gerektiğini” (kararın 60. paragrafı) kaydetmiştir.

Christine Goodwin davası

Christine Goodwin / Birleşik Krallık

11 Temmuz 2002 (Büyük Daire)

Başvuran, cinsiyet değişikliği durumunun hukuki olarak tanınmamasından ve özellikle de iş, sosyal güvenlik, emeklilik ve evlenme hakları bakımından kendisine gösterilen muameleden şikâyetçi olmuştur.

Mahkeme, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir; zira transseksüellerin toplum tarafından kabullenilmesi ve ameliyatla cinsiyet değiştirenlerin, yeni cinsel kimliklerinin hukuki olarak tanınması konusunda, uluslararası bağlamda açıkça artış gösteren bir eğilim mevcuttur. “Başvuranın cinsiyet değişikliğinin hukuki olarak tanınması karşısında, kamu yararını olumsuz etkileyecek kayda değer etkenler bulunmadığından bahisle; Mahkeme, Sözleşme’de belirtilen adil denge kavramının bu davada başvuranın lehine olduğu sonucuna varmaktadır” (kararın 93. maddesi).

Mahkeme ayrıca, Sözleşme'nin **12. maddesinin** (evlenme ve aile kurma hakkı) **ihlal edildiğine** hükmetmiştir. Mahkeme, “[12. madde hükümlerinin] hala cinsiyetin yalnızca biyolojik ölçütlerle belirlendiğine atıfta bulunmuş olabileceğinin varsayılabilmesi konusunda ikna olmuş değildir” (kararın 100. maddesi). Mahkeme, transseksüel evliliklerin şartlarını ve formalitelerini belirleme görevinin Devlete ait olduğunu kaydetmekle birlikte, “hiçbir gerekçenin transseksüellerin evlenme hakkından yararlanmalarını engellememesi gerektiğini” ifade etmiştir (kararın 103. maddesi).

Ayrıca bk. aynı gün Büyük Daire tarafından verilen **I. / Birleşik Krallık (no. 25680/94)** kararı. Bu kararda Mahkeme, benzer şekilde, Sözleşme'nin 8 ve 12. maddelerinin ihlal edildiğini tespit etmiştir.

Büyük Daire'nin *Christine Goodwin* kararının ardından, Birleşik Krallık, transseksüellerin cinsiyetlerinin tanınmasına yönelik olarak bir sertifika başvuru sistemi getirmiştir. Aşağıda yer verilen iki dava, cinsiyet değiştirme operasyonundan önce evlenmiş ve söz konusu cinsiyetin tanınması usulünden yararlanmak isteyen bir transseksüel birey ile ilgilidir.

Parry / Birleşik Krallık (no. 42971/05) ve R. ve F. / Birleşik Krallık (no. 35748/05)

28 Kasım 2006 (kabul edilebilirlik hakkında kararlar)

Başvuranlar evli ve çocuk sahibidirler. Her iki davada da çiftlerden biri cinsiyet değiştirme operasyonu geçirmiş ve evli olduğu eşinden ayrılmamıştır. 2004 yılında Cinsiyetin Tanınması Kanunu'nun çıkarılmasıyla birlikte, cinsiyet değiştirme operasyonu geçiren başvuranlar cinsiyetin tanınmasına ilişkin sertifika almak üzere başvuruda bulunmuşlardır; ancak evliliklerini sonlandırmadıkları için bu sertifikayı alamamışlardır. Başvuranlar özellikle Sözleşme'nin 8. maddesi (özel ve aile hayatına saygı hakkı) ve 12. maddesi (evlenme hakkı) kapsamında, evliliklerini sonlandırmaksızın, kazanılmış cinsiyetlerinin yasal olarak tanınmasının mümkün olmadığından şikâyetçi olmuşlardır.

Mahkeme başvuruların **kabul edilemez** (açıkça dayanaktan yoksun) olduğunu beyan etmiştir. İngiliz hukuku kapsamında eşcinsel evliliğe izin verilmemesi nedeniyle, başvuranların evliliklerini sonlandırmaları istenmiştir. Birleşik Krallık cinsiyet değiştiren bireylerin yasal olarak tanınmasını sağlamıştır ve başvuranlar ilişkilerine, hemen hemen bütün hak ve yükümlülükleri kapsayan medeni birliktelik yoluyla devam edebilirler. Mahkeme, *Christine Goodwin*(bk. yukarıda) kararını müteakip, bu yeni sistem getirildiğinde; kanun koyucunun, sayıca az da olsa evli transseksüeller bulunduğu farkında olmakla birlikte, eşlerden birinin cinsiyetin tanınması usulünden yararlanması durumunda evliliğin devamına ilişkin bir hüküm koymayı tercih etmediğini kaydetmiştir. Mahkeme, bu denli az sayıda evlilik için istisna yapılma zorunluluğunun bulunmadığına hükmetmiştir.

Mahkeme'nin güncel karar ve hükümleri**Van Kück / Almanya**

12 Haziran 2003

Başvuran, cinsiyet değiştirme masraflarının kendisine geri ödenmesi talebiyle özel bir sağlık sigortası şirketine karşı açtığı ve Alman mahkemeleri önünde gerçekleşen yargılamaların adil olmadığı konusunda şikâyette bulunmuştur. Başvuran, şikâyet konusu kararların, özel hayatına saygı hakkını ihlal ettiği kanısına varmıştır.

Mahkeme, Sözleşme'nin **6 § 1 maddesinin** (adil yargılanma hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Alman mahkemelerinin, tıp konusunda uzman bir bilirkişiden bilgi talep etmeleri

gerekmekteydi. Temyiz Mahkemesi'nin, başvuranın durumuna ilişkin nedenlere atıfta bulunması hususunda; cinsiyet değiştirme ameliyatı olma kararında keyfi veya değişken bir durum söz konusu olmamakla beraber; Temyiz Mahkemesi bu kararı verdiğinde başvuran zaten söz konusu ameliyatı geğirmiştir. Yargılamalar bütünüyle değerlendirildiğinde, adil yargılanma hakkının gerekliliklerini yerine getirmemiştir.

Mahkeme ayrıca, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Cinsiyet kimliğinin, kişinin özel hayatının en mahrem özelliklerinden biri olması nedeniyle; başvuranın, tedavinin tıbbi anlamda gerekli olup olmadığını kanıtlamaya davet edilmesi, haksız bir eylemdir. Bir taraftan sigorta şirketinin menfaatleri, diğer taraftan bireyin menfaatleri arasında adil bir denge kurulamamıştır.

Grant / Birleşik Krallık

23 Mayıs 2006

68 yaşındaki, erkekten kadına transseksüel başvuran, cinsiyet değişikliğinin hukuki olarak tanınmamasından ve diğer kadınlara 60 yaşından itibaren ödenmeye başlanan emekli maaşının kendisine verilmemesinden şikayetçi olmuştur.

Mahkeme, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Başvuranın durumunun, Christine Goodwin (bk. yukarıda sayfa 2-3) ile benzer olduğunu gözlemlemiştir. Hükümet'in, yeni bir mevzuat kabul edilmesini gerektiren *Christine Goodwin* kararını icra etmek için bazı adımlar atmak durumunda olmasına rağmen; sürecin başvuranın mağdur statüsünü askıya alabilme imkanı sunduğu söylenemez. *Christine Goodwin* kararının ardından, ameliyat geçiren transseksüellerin cinsiyet değişikliğinin tanınmaması için herhangi bir gerekçe kalmamıştır. Başvuran ilgili tarihte bu tür bir tanıma usulünden faydalanamayacak durumda olup kendisine ön yargıyla yaklaşıldığını öne sürebilirdi. Başvuranın mağdur statüsü, 2004 tarihli Cinsiyetin Tanınması Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle birlikte sona ermiş; cinsiyetinin yerel düzeyde hukuki olarak tanınması için bir usul ortaya konmuştur. Sonuç olarak başvuran, *Christine Goodwin* kararının ardından, yetkililerin başvuranın talebini yürürlüğe koymayı reddettiği 5 Eylül 2002 tarihinden itibaren, cinsiyetinin hukuki olarak tanınmaması nedeniyle mağdur olduğunu ileri sürebilir. Söz konusu cinsiyetinin tanınmaması durumu, özel hayata saygı hakkının ihlaline neden olmuştur.

L. / Litvanya (no. 27527/03)

11 Eylül 2007

Bu dava, bir transseksüelin cinsiyet değiştirme ameliyatı olması ve cinsiyet kimliğinin resmi belgelerde değiştirilmesi için uygulanabilir bir mevzuatın olmaması ile ilgilidir.

Mahkeme Sözleşme'nin **3. maddesinin** (insanlık dışı ve aşağılayıcı muamelenin yasaklanması) **ihlal edilmediğine** karar vermiştir. Başvuranın anlaşılabilir derecede sıkıntı ve üzüntü yaşamış olmasına rağmen; içerisinde bulunduğu koşullar bu denli kötü değildir. İstisnai ve hayatını tehdit eden koşulların mevcut olması halinde, ilgili kişiler bu hüküm kapsamına dahil edilir.

Mahkeme ayrıca, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Litvanya hukuku, transseksüellere yalnızca cinsiyetlerini değil, aynı zamanda hukuki statülerini değiştirme hakkı tanımaktadır. Ancak tam cinsiyet değiştirme ameliyatını düzenleyen bir kanun olmaması nedeniyle, kanun boşluğu bulunmaktadır. Bu kanun boşluğu başvuranın özel hayatı ve gerçek kimliğinin tanınması konusunda, başvurunu belirsizliğin ortaya çıkardığı sıkıntı içerisine sürüklemiştir. Kamu sağlığı hizmetindeki ekonomik çekinceler, transseksüellerin haklarının Medeni Kanun kapsamında uygulamaya geçirilmesi konusunda yaşanan bazı gecikmeleri haklı gerekçelere dayandırabilir; ancak bu gecikmeler dört yılı aşmamalıdır. İlgili kişilerin oldukça sınırlı sayıda olduğu dikkate alındığında; ekonomik yükler, olması gerektiğinden daha ağır olmayacaktır. Bu nedenle Devlet kamu menfaati ve başvuranın hakları arasında adil bir denge kuramamıştır.

Schlumpf / İsviçre

8 Ocak 2009

Bu dava, başvuranın cinsiyet değişikliği ameliyatının giderlerinin sigorta tarafından karşılanmaması ile ilgilidir. Sigorta şirketi, bu tür operasyonların giderlerinin karşılanması için içtihatla yer alan iki yıllık bekleme süresinin dolması gerektiğini, fakat başvuranın bu süreyi doldurmadığını ileri sürmüştür.

Mahkeme, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Bekleme süresi, başvuranın yaşı (67) göz önünde tutulmaksızın mekanik olarak uygulanmıştır. Ancak bu gecikme, başvuranın operasyon kararını muhtemelen etkileyecek, bu durum ise cinsiyet kimliğini belirleme özgürlüğünü engelleyecektir.

P.V. / İspanya (no. 35159/09)

30 Kasım 2010

Bu dava, cinsiyet değiştirmeden önce 1998 yılında eşinden bir erkek çocuğu dünyaya gelen, erkekten kadına transseksüel başvuran ile ilgilidir. Başvuran 2002 yılında eşinden ayrılmıştır. Başvuran, cinsiyet değiştirme işlemi sonrasındaki duygusal kararsızlığının, o sırada 6 yaşında olan oğlunu rahatsız etme riski bulunduğu gerekçesiyle; mahkemenin oğlula görüşmelerini kısıtlamasından şikayetçi olmuştur.

Mahkeme Sözleşme'nin 14. maddesiyle (ayrımcılık yasağı) bağlantılı olarak **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edilmediğine** karar vermiştir Mahkeme, görüşme kısıtlamasının, başvuranın transseksüel olmasından kaynaklanmadığını tespit etmiştir. Başvuranın yaşadığı geçici duygusal kararsızlık dikkate alındığında; İspanya mahkemelerince getirilen bu kısıtlamanın gerekçesi, çocuğun refahıdır. Bu nedenle, çocuğun, babasının yeni cinsiyetine yavaş yavaş alışmasını sağlayacak aşamalı bir düzenleme yapılmıştır.

P. / Portekiz (no. 56027/09)

6 Eylül 2011 (kayıttan düşme kararı)

Başvuran doğumunda kayıtlara erkek olarak geçirilmiştir. Yetişkinlik döneminde cinsiyet değiştirme tedavisi görmüş ve ameliyat olmuştur. Başvuran, durumunun hukuki olarak tanınmadığından ve ayrıca konuyla ilgili mevzuat bulunmadığından şikayetçi olmuştur. Bu dava, bu konuyla ilgili olarak Portekiz hakkında açılan ilk davadır.

Mahkeme (Sözleşme'nin 37. maddesi uyarınca) **davayı kayıttan düşürmüştür**. Başvuranın yerel mahkemeler önündeki hukuki olarak tanınma talebi başarıyla sonuçlandığı için sorun çözülmüştür.

Cassar / Malta

9 Temmuz 2013 (kayıttan düşme kararı)

Başvuran, Malta hukukuna göre transseksüellerin evlilik akdi de dahil olmak üzere hiçbir amaçla cinsiyet edinmiş kişiler olarak tanınmadığından şikayetçi olmuştur. Başvuran haklarının ihlal edildiği hususunda etkin bir hukuk yolu (Sözleşme'nin 13. maddesi) bulunmaması ve bu nedenle halen 8 (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) ve 12. maddeler (evlenme hakkı) kapsamındaki mağduriyetinin devam ettiğinden şikayetçidir.

Mahkeme, Hükümet ve başvuran arasında mahkeme dışı bir çözüme varıldığını kaydederek; **davayı** (Sözleşme'nin 37. maddesi uyarınca) **kayıttan düşürmüştür.**

Hämäläinen / Finlandiya

16 Temmuz 2014 (Büyük Daire)

Başvuran erkek olarak dünyaya gelmiş ve 1996 yılında bir kadınla evlenmiştir. Çift 2002 yılında çocuk sahibi olmuştur. Başvuran 2009 yılının Eylül ayında erkekten kadına cinsiyet değiştirme ameliyatı geçirmiştir. Haziran 2006'da adını değiştirmesine rağmen, resmi belgelerde cinsiyetinin belirtilmesi için kimlik numarasının değiştirilmesini sağlayamamıştır. Kimlik numarasının değişebilmesi için, başvuranın karısının, evliliğin medeni birlikteliğe dönüştürülmesine rıza göstermesi (karısı bunu kabul etmemiştir) veya çiftin boşanması gereklidir. Bu nedenle başvuranın nüfus kayıt müdürlüğüne kadın olarak kaydedilme talebi reddedilmiştir. Başvuran, yalnızca evliliğinin medeni birlikteliğe dönüşmesi yoluyla, yeni cinsiyetinin resmi olarak tam anlamıyla tanınabileceği konusunda şikayette bulunmuştur.

Mahkeme, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edilmediğine** karar vermiştir. Mahkeme, edinilmiş cinsiyetin hukuki olarak tanınmasının ön koşulu olarak, evliliğin medeni birlikteliğe dönüştürülmesi gereğinin yersiz olmadığını tespit etmiştir. Zira bu durum, hemen hemen evliliktekiyle benzer olan ve eşcinsel çiftlere hukuki koruma sağlayan gerçek bir seçenektir. Bu iki yasal konsept arasındaki küçük farklılıklar, Devletin 8. madde kapsamındaki pozitif yükümlülüğü açısından, Finlandiya hukuk sisteminin yetersiz olduğu kanısına varılmasını sağlayamaz. Ayrıca bu dönüşüm, başvuranın aile hayatı üzerinde herhangi bir etki yaratmayacaktır. Zira, başvuranın kızı üzerindeki babalık hakkını veya çocuğun bakımı, korunması ve gözetimi hususundaki sorumluluklarını etkilemeyecektir. Mahkeme ayrıca, Sözleşme'nin **12. maddesi** (evlenme hakkı) **bakımından ayrıca bir husus ortaya çıkmadığı** ve **8. ve 12. maddelerle bağlantılı olarak 14. Maddenin** (ayrımcılık yasağı) **ihlal edilmediği** kanısına varmıştır.

Y. Y. / Türkiye (no. 14793/08)

10 Mart 2015¹

Bu dava, Türk makamlarının, cinsiyet değiştirme ameliyatı talep eden kişinin kalıcı olarak kısır olmaması sebebiyle, bu ameliyat için izin vermeyi reddetmeleri ile ilgilidir. Başvuru yaptığı sırada, cinsiyeti kadın olarak belirtilen başvuran, özellikle özel hayatına saygı

¹ Bu karar, [Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin](#) 44 § 2 maddesinde (kesin kararlar) belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir.

hakkının ihlal edildiğinden şikâyetçi olmuştur. Kendisini erkek olarak yorumlaması ve fiziksel yapısı arasındaki farklılığın, tıbbi raporlarla sabit olduğunu ifade etmiş; yerel makamların, başvuranın gebe kalabileceği gerekçesiyle, bu farklılığın sonlandırılması konusunda verdikleri red cevabından şikâyet etmiştir. 2013 yılını Mayıs ayında, Türk mahkemeleri başvuruyu kabul ederek ameliyatın gerçekleşmesine izin vermiştir.

Derdest başvuru

D.Ç. / Türkiye (no. 10684/13)

15 Kasım 2013 tarihinde Türk Hükümeti'ne tebliğ edilen başvuru

Cinsiyet değiştirme ameliyatı henüz gerçekleştirilmemiş transseksüel bir birey olan başvuran, cezaevinde bulunmaktadır. Başvuranın acilen tedavi edilmesi gerektiğini açıkça gösteren tıbbi delillere rağmen, Adalet Bakanlığı yetkililerinin, cinsiyet değişikliği masraflarını karşılamayı reddettiği hususunda şikayette bulunmuştur.

Mahkeme, başvuruyu Türk Hükümetine tebliğ etmiş ve Sözleşme'nin 3. (insanlık dışı ve aşağılayıcı muamelenin yasaklanması) ve 8. maddesi (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) uyarınca taraflara sorular yöneltmiştir.

Metin ve belgeler

Özellikle bakınız:

- Cinsel yönelim veya cinsiyet kimliği sebebiyle gerçekleştirilen ayrımcılıkla mücadele hakkında Avrupa Konseyi [internet sitesi](#)
 - [Avrupa ayrımcılıkla mücadele kanununa ilişkin el kitabı](#), Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı / Avrupa Konseyi, 2010
 - [Avrupa ayrımcılıkla mücadele kanununa ilişkin el kitabı: İctihat güncellemeleri Temmuz 2010-Aralık 2011](#), Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı / Avrupa Konseyi, 2012
-